



T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı: 20620
Tarih: 05.08.2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı
Hakkında Kanunu'na dair Kanun Değişiklik Teklifi gerekçesiyle birlikte ektedir.

Gereğini arz ederiz.


Hakkı Saruhan OLUÇ
HDP Grup Başkanvekili
İstanbul Milletvekili


Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HDP Grup Başkanvekili
Siirt Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	İnsan Haklarını İnceleme
Esas Komisyon	Adalet
Tarih: 01 Ekim 2022	Esas No: 2/4563

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
0 5 Ağustos 2022
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
0 5 Ağustos 2022

GENEL GEREKÇE

Haberleşme hürriyeti, Anayasa'nın 22. maddesinde teminat altına alınan temel hak ve hürriyetlerdendir. Bununla birlikte ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin dış dünya ile bağlantılarını sağlayan araçların başında mektup, faks ve telefonla iletişim gelmektedir. Kuşkusuz bu hak aynı zamanda cezaların infazı hakkındaki düzenlemelerin de koruduğu bir haktır. Çünkü cezaların infazında amaç, hükümlüyü toplumdan soyutlamak değil, bilakis toplumla olan bağlarının devamlılığını sağlamaktır.

Diğer yandan Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 22. maddesinin üçüncü fıkrası doğrultusunda ceza infaz kurumlarını, istisnai nitelikteki kamu kurum ve kuruluşu olarak kabul etmekte ve ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin haberleşme hürriyetinin, Anayasa'nın 22. maddesinin ikinci fıkrasında istenen hâkim kararı aranmaksızın ilgili mevzuat çerçevesinde sınırlandırılabilceği ifade edilmektedir. Ancak bu sınırlandırmanın ölçülülük ve yine anayasanın hüküm altına aldığı eşitlik ilkesi çerçevesinde değerlendirilmesi şarttır. Kaldı ki haberleşme hürriyeti kapsamında devletin negatif ve pozitif yükümlülükleri bulunmaktadır. Cezaevlerindeki ihlallerin niteliğine bakıldığında ise daha çok negatif yükümlülüklerinin ihlal edildiği gözlenmektedir. Uygulamaların demokratik toplum düzenine uygun olması, gerekli olması ve ölçülü olması esastır.

Ancak salt uygulamalar değil, uygulamaların kaynağı olan yönetmeliklerin de yasaya aykırılığı ve hak ihlalleri barındırdığı bir realite söz konusudur. Oysa yönetmelikler anayasa ve yasalara aykırı olamaz. Ne var ki, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğin 74 üncü maddesinin "j" bendi, görüntülü görüş hakkını bazı mahkumlar açısından yasaklamakta onlara sadece sesli telefon hakkını on dakika ile sınırlayarak eşitliğe aykırı bir duruma yol açmaktadır.

Bilindiği üzere 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin infazı Hakkında Kanunun 66 ncı maddesi, hükümlülerin telefon görüş haklarını düzenlemektedir. Buna göre hükümlüler, idarenin kontrolü altındaki ücretli telefonlar ile görüşme yapabilmektedirler. Ancak bu kanun dayanak alınarak uygulamaya konulan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 74 üncü maddesinin i ve j bendindeki düzenlemeler uyarınca "Terör örgütü yöneticiliği ve suç işlemek amacıyla kurulan silahlı örgüt yöneticiliği suçundan mahkum olanlar" için sadece 10 dakikalık sesli görüşme hakkı

bulunmaktadır. Oysa diğer mahpuslar 30 dakikalık görüntülü görüş hakkından bu yönetmelik uyarınca yararlanabilmektedirler. Söz konusu uygulamanın hem yönetmeliğin dayanak alındığı yasanın özüne hem de anayasaya aykırılık teşkil ettiği tartışmasızdır.

Diğer yandan bireyin haberleşme özgürlüğüne ve haberleşmesinin gizliliğine kamu otoritelerince keyfi olarak müdahalede bulunulmasının önlenmesi, Anayasa ile güvence altına alınmıştır. Anayasa'da herkesin haberleşme hürriyetine sahip olduğu ve haberleşmenin gizliliğinin esas olduğu "Haberleşme hürriyeti" kenar başlıklı 22. maddesinde; "Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır." hükmü yer almaktadır. Mahkumların telefon görüşmeleri idarece çeşitli dayanaklar gerekçe edilerek dinlenmektedir. Bunun haberleşmenin gizliliğinin ihlali olduğu hususu bir kenarda durmak üzere; mahkumların bu haktan tümüyle mahrum bırakılmaları, üstelik bu mahrum bırakılma halinin sadece bazı suçlardan cezaevinde bulunanlara uygulanması açıkça anayasaya aykırıdır.

Bir diğer önemli husus ise, görüntülü konuşma hakkının mahkum açısından yasaklanması, aynı zamanda mahkum yakınlarının da bu haklarının gasp edilmesi manasını taşımaktadır. Oysa cezaların şahsiliği ilkesi gereği ceza yalnızca kişiyi bağlar, yakınlarını değil. Ancak bu uygulamada mahkum yakınları da diğer mahkum yakınlarının faydalandıkları görüntülü görüş hakkından mahrum bırakılmaktadır. Bunun da hem cezaların şahsiliği ilkesine, hem infaz hukukunun amacına ve ruhuna, hem de eşitliğe aykırı olduğu şüphesizdir.

İzah etmiş olduğumuz gerekçeler bağlamında, yönetmeliğin ilgili hükümlerinin kaldırılması, mevcut yasada da gerekli değişikliklerin yapılması elzemdir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 66 ncı maddesinin birinci fıkrasının 3 üncü cümlesi “Bu hak tüm hükümlüler bakımından eşit uygulamaya tabiidir.” şeklinde değiştirilerek telefonla görüş hakkının ayrımsız bir şekilde herkes için uygulanabilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 2- 5275 sayılı Kanuna “Bu Kanunun 66 ncı maddesi hükümlerine aykırılık oluşturan ikincil mevzuat yürürlükten kaldırılmıştır.” geçici maddesi eklenerek kanun dışında çeşitli tüzük ve yönetmeliklerle düzenlenen mevzuatın yürürlükten kaldırılması amaçlanmıştır.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

**CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 66 ncı maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu hak tüm hükümlüler bakımından eşit uygulamaya tabiidir.”

MADDE 2- 5275 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 6- Bu Kanunun 66 ncı maddesi hükümlerine aykırılık oluşturan ikincil mevzuat yürürlükten kaldırılmıştır.”

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.